

Egy korfestő nő szerelmei

Faust & Jerry

■ **Martin Buber** *Angyal, szellem- és démon történetek* című könyve (*Atlantisz Kiadó, Bp., 2002; 80 oldal, 1595 Ft*) elixír a vészterhes időkben. A szerző, az 1965-ben elhunyt filozófus, író, pedagógus, kultoteológus az I. vil-

lágháború alatt a szegény kelet-európai zsidók segélyezését szervezte, kutatta a haszidizmus történetét, Hitler hatalomra jutása után a zsidó felnőttoktatást erősítette, ami az akkori törvényekre való tekintettel forradalmi tetteknek számított, majd Palesztinába emigrált, ahol filozófiát tanított a Héber Egyetemen és az arab-zsidó kétnemzetű állam megteremtésének mozgalmában ügyködött. Legyen ott a lelke minden öngyilkos merénylő és agresszor szadoszenilis mellett a bebocsátás előtt!

Gyanús nekem, hogy köze van a bizonyos harminchat igazakhoz (akikről a történetek is szólnak), akik időnként leszállnak közénk a Földre, és próbálják megszabadítani kőbe, gyomba, faforgácsba szorult lelkünket. Lehet, hogy az ördögűzés csúcsműve a Biblia, de a haszidizmus tanulmányozásában elmélyedt Buber – aki többek között a bratylawer Nachman rabbi haszid történeteit írta újra, a németre fordítás feletti unalmában – olyat tett, ami nem démonűző, hanem egyenesen démonsegélyező. Nem hagyja magára sem a jó, sem az ártalmas lényeket. Az olvasókat is támogatja, hogy ne járjanak úgy, mint az illusztrációként a könyvben szereplő angyalok, Paul Klee 1940-es, elhagyatottan diergő szárnyasai.

Egy másik igen sokoldalú, ám földi pályafutása eredményessége, megváltó ereje és a purgatóriumi helyének tekintetében még kérdéses embert ismerhetett meg a világ **Jerry Springer** személyében. Amerika egyik első számú, londoni születésű műsorvezetőjének megszámlálhatatlanok az érdemei. Jogász, politikus, a Kennedy-kampány egyik hőse, countryénekes és apuka. Nálunk most (Amerikában egyébként hét éve) a kibeszélőshow-járól ismert, amelyet egyébként izgalmas, tematikus háborzongatások között a **Viasat 3** csatornán lehet feliratozva megnézni.

Itt gyűlnek össze Amerika retardáltjai, hogy visítsanak, hajba kaptanak, sőt verekedjenek a barátaikkal, a rokonaikkal, az ex- és jelenlegi szeretőikkel különböző topikok kapcsán. „Lefeküdtem a nővéremmel!”, „Terhes vagyok, de a férjem öccsétől!”, „Megcsalom a fiúmat a barátjával!”, „Tranzszexuális vagyok, de még nem

tudja a párom” etc., hogy csak a legnépszerűbbekből merítsünk. A show forgatókönyve a következő: a külvárosi tahó, a nagy mellű, nagyon ronda gettóbébi vagy a nagy kővér asszony ül egyedül a színen, és Jerry elmeséli a történetét meg az aljasságot, amit a másik ember, akiről szól az egész, még természetesen nem tud. Majd behívják az érintettet, és a stúdióban ülő száz, no meg több millió, már mindent tudó tévénéző előtt hallja meg az igazságot. Vagyis hogy megcsalták a legjobbnak hitt barátnőjével, de azért nagyon szeretik, vagy akkora balfasz, hogy három hét együttjárás után sem vette észre, hogy tőke van a menyasszonynak. Aztán jönnek újabb ismerősök, újabb csavarokat adva a történethez, amíg az egész tömegverekedés nem fajul, és meg nem győz minket arról, hogy az emberi megérett a pusztulásra.

Egy-egy etap végén bevillan a szent Jerry, és mond egy ohi-t, ami még mindig jobb annál, amikor levonja a következtetéseket. A nézőtér pedig áhítattal nézi, ahogy be akarja adni nekik a jövőt.

Elgondolkodtató, miért is akar valaki nyilvánosan megalázkodni. Talán mert adás után ingyenes lelkisegélyt szolgáltatnak neki, vagy annyi pénzt kap, hogy vehet magának egy jobb sampont?

Délkelet-Európában, ahol magyarok, szlovákok és szerbek találkoznak a kocsmákban, létezik egy világ, ami keserves, küzdelmes, skizofrén, de valós, és otthon érezhetjük magunkat benne. Ennek az elmebajnak egyik, magyarul író krónikása Győry Attila, aki immár negyedik, talán eddigi legjobb kötetében éneklél meg botránnyosan szabadszájúán, modorosság nélkül, a hozzá hasonló korú, harmincas városalakók, művészek, tanárok, vállalkozók mindennapjait. A **Kerékkutya** (*Kalligram Kiadó – Pozsony, Ister – Budapest, 2002; 174 oldal, 1600 Ft*) anti-fejlődésregény, nincsen benne kívülállás, kőkemény rock-androll az egész.

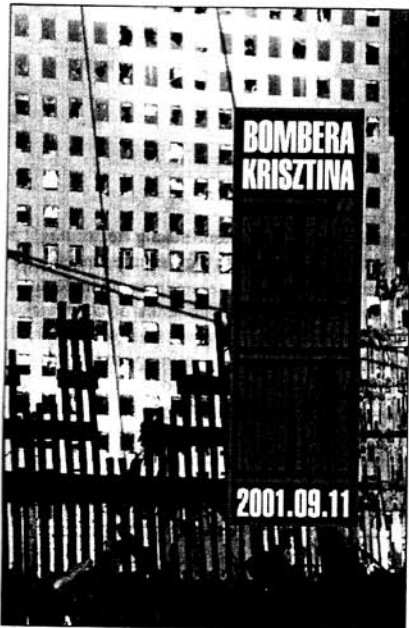
A kerékkutya olyan állat, aki iskolázatlan magartása miatt nekugrik a kocsinak, és annak kerekéi alatt leli halálát. A kerékkutyához hasonló ember pedig az, aki sodródik, kontroll nélküli és rossz döntései következtében a végzetébe rohan. Napjaink Pozsonyának és – lássuk be – Budapestjének is van egy ilyen kerékkutyafalkája. Az önmaguk keresésének harcában odaveszett, kifiamodott fiatalok, amorális értelmiségiek, számító kurvák, autista lelkek, akik szexszel, droggal, alkohollal és a tarotkártyába vetett hittel siettetik a legalább izgalmas kárhozatot. A történetből kide-

rül, hogyan kerül az afgán hasis a pozsonyi asztalra, meg hogy milyen az, amikor egy autentikus, kengőzős dunaszerdahelyi Faust mesél.

■ Apropos, Faust, és ezer pokol. Lady Dömpér születésnap (hogy hetven vagy ötven, nem derült ki) partiján voltam az újonnan megnyitott **Capellában** (*Bp. V., Belgrád rkp.*), amikor még mert menni. Addig sem volt antipatikus a hely, amíg egy végelethatalatlan nagy pincéből állt, ahol levegőt alig, gin-tonic és emberpárát inkább lehetett szívni a tömegben. Budapest egyik legérdekesebb és egyben meleg szórakozó helye, a heterohiúság vásárának mulatságos tükörklubja most átépült. Mégpedig úgy, ahogy mindenkinél kedvére valóbb. A dantei világképnek megfelelő három szinten helyezkedhetnek el a vendégek, ki-ki érdemei szerint, legfelül az önhibájukon kívül tökéletlenek. Így a színpadot, ahol éjfélkor, valamint kettőkor indul a réginel jóval igényesebb transzvesztiták és társaik show-műsor, minden emeletről szemügre lehet venni. Persze mindenhol ugyanaz: meglepő, mulatságos, melodramatikus, kissé már közelít ahhoz, amilyen a háború előtti Berlin mulatóinak hangulata lehetett. Ezt az illúziót persze a show utáni technodiszko eloszlattja. Mégis van itt valami időtlenség. Fesztelen és igen hasonlatos az interplanetáris szappanopera, a *Voyager* csilgahajójának bárjához. Csak annak való, aki nem az, aminek látszik.

■ A női írás, ha van ilyen egyáltalán, azon kívül, hogy férfiak tömegeit teheti szerencsétlenné, sokféle lehet, de legalább három. Ezt szeretném szemléltetni három, idén megjelent kötet kapcsán. Jelzem, mintha a kiadók manapság nagy lehetőségeket látnának a női bestsellerekre, de nem kell megjedni, Óhídy Petra poszt-Berkesi-stílusban írott, arany magasnyomású *Pesti szerelem* című kötetéről most nem fogok beszámolni.

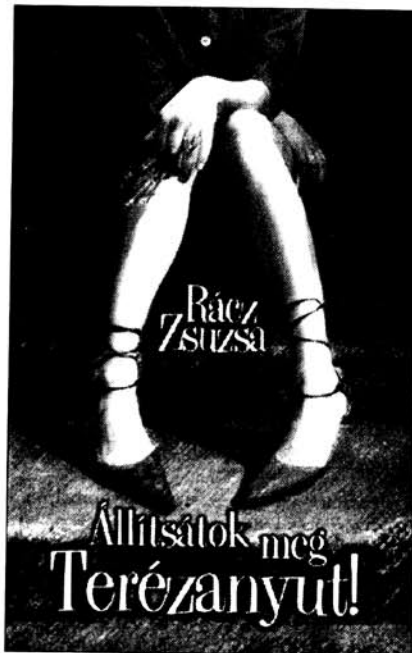
Bombera Kriszta, a kevés magyar médiasztár egyike – ami azért nem kis és nem nagy dolog, mert nincsenek igazi, karakteres médiasztárjaink – tavaly elment és megmértni szándékozott magát a gonoszul profi világmédiában, Amerikában. Sikertelenül. Legalábbis a könyv, *Felhőkarcolat* (*Dee-Sign Kiadó, Bp., 2002; 160 oldal, 1968 Ft*) kicsit szemérmes végű tanúsága szerint. De a helyzet az, és bizonyára hülyén hangzik, hogy az újságíró profi-tált az utazásból. Legalább egy könyvnyit, amit hazatérve megírhatott. Hogy a szeptember 11-i terrortámadásnak köszönheti az ihletet, persze nem mellékes kérdés. Elég nagy motivációs fröccs lehet az apokalipszist közvetlen közelről szemlélni. Bár nincsenek információim arról, hányan adták nyomdába a világon eddig a ne-

vezett eseménnyel kapcsolatos írásukat, de ez az elsők között lehet. Ki előbb, ki később nyomja ki magából az élményt. Vannak olyan elmék, akiknek hosszú évek kellene a pusztulás képeinek megemésztéséhez, meg vannak olyanok, akik kiadják azonnal a bin Ládin-életrajzokat meg a Nostradamus-átiratokat a nagy kasza céljával. Ez a könyv inkább ösztönös, mint alaposan átgondolt vagy előre megfontolt, ami az erénye. Olyan hírszerűen megírt napló benyomását kelti, amelyből kapunk új információkat az emlékezetes híradásokon túl, valamint sejtéseink lehetnek arról, miből gyúrták a New York-i polgárt. Egy posztmodern, bogaras, kicsit talán sznob Dorothy kalandja egy füstölő nagyvárosban, Óztól elhagyatottan.

■ Egészen más műfajt képvisel Rácz Zsuzsa újságíró, akit egy interjúkötet (*Kábitó szeretet*) és a legújabb, *Allítsátok meg Terézanyut!* című (*Édesvíz Kiadó, Bp., 2002; 288 oldal, 1890 Ft*) könyve után a női lapok már írónőként aposztrofálnak. A lány, aki élete legjobb húzásának

azt tartja, hogy megtanult írni és olvasni. Sokan egyenesen a Magyar Bridget Jonesnak szólítják, tehát megvan az esélye, hogy vegyék, mint a cukrot. Olyan is a könyv, mint az emlegetett diplomás örömlány naplója, amivel kapcsolatosan soha nem értettem sem a túlzott ellenszenvet, sem a feltétlen rajongást. Annak jön be nagyon, aki hasonlóképpen élte meg a dolgait harmincévesen, és annak nem, aki nagyon szeretné elutasítani magától a mások által szerencsétlennek tartott, erős, egyedülálló, ám jófej nő szerepét. Akár a pornó, ez is olyan műfaj, amit a meglévő frusztrációk fogadtatnak vagy nem fogadtatnak el velünk. A könyvnek egyébiránt nagy erénye, hogy van humora. Innentől kezdve azonnal szórakoztató filmre fogják alkalmazni. A pasizós részek viszont a poénok ellenére egy idő után monotonná válnak. Sokkal jobban bejött a munkakeresős rész, talán mert kicsit fikciósabbnak tűnik, a multinacionális cégek valóban igen életidegen szervezeti felépítése okán. De nem több és

persze nem kevesebb a mű, mint egy szórakoztató olvasmány, amin, ha nem vagyunk név szerint érintettek, jól kisírjuk és kinevetjük magunkat, aztán továbbmegyünk. Hiszen az életben is így van, miután rájöttünk, hogy nem csak egy pasit érdemes szeretni, már felnőttek vagyunk, de nem elég felnőttek ahhoz, hogy rájövünk: egyet sem lehet eléggé.

■ Mit lehet kezdeni ezek után **Szécsi Noémi** *Finnugor vámpír* (József Attila Kör, Kijárat Kiadó, Bp., 2002; 196 oldal, ár nélkül) című könyvével, amelynek szerencsés előszöve az volt, hogy sikerrel szerepelt az V. Sundance Közép-európai Forogatókönyv-írói Műhelyen. Dramaturgiailag ide illik, de külön fog állni, mert a tárgyalt női kötetek közül ez az igazi fikció, az irodalom. Ráadásul a szerző alanyban és állítmányban gondolkodik, emiatt gyakran beleesik a grammatikai igényesség bűnébe. Ha azt mondanám, férfisszel gondolkodik, megölnének a feministák, ráadásul nem is volna igaz, mert a nőnek is lehet ennyi esze, ha ember.

Hogy a címet magyarázzam: vámpír, mert a családja nőtagjai generációkon át szívták a férfiak vérért, és finnugor, mert amikor egy vámpír angolszászt mond, arra mégsem klappol elégánsan a bemutatkozásnál az identitás jelzőjeként az, hogy magyar.

A főhősnő kezdő vércsapos, akinek nem akaródzik vért szívni, de a nagyanya szigorúan fogja. Minden normálisnak tűnik, beazonosítható Budapest, a munka, az alternatív kultúra, de megfelelően eltávolítva, és mindez csak azért, hogy az egzisztencialista vámpír álcázza magát. Aztán mégis lesz belőle vérszipoly, de nagyon vicces, miközben sírni tudnék, olyan magányos az a vámpír, ahogy aztán fekszik elvérezve, vesztiesen a hóban, ahonnan a következő élete startol egyben. Bolyongó lélek, kávéházakban, vegetáriánus éttermekben, szükséglakásokban, könyvkiadóknak, punkkoncerteken jár úgy, hogy közben nincs is ott. Csapódik ide-oda, mint egy növényevő denevér. Egyedül a meséírásához ért, de a meséire itt nincs igény. A szíve kizökkent, de a pennája a helyén van. Ilyet az ember: akkor ír, ha a lecsapolásra váró vér már úgy felgyülemlett, hogy szorongatni kezdi az agyat.

- sisso -

AmarDrom
A NASZTRA CALVE - UTUNK ROMÁ, LAF

Az Amaro Drom júniusi számában egy beszélgetést olvashatnak arról, hogy mit várhatnak a romák az európai uniós csatlakozástól: roma és nem roma politikusok fejtik ki véleményüket.

Travellerek – utazó romák: interjú Sharon Kefford angol cigányasszonnyal, aki ezt az életmódot folytatja immár negyven éve – romani és magyar nyelven.

Phare-pénzek romaprogramokra: Nagy Ildikó Emese írása, Tódor János riportja a tatabányai Mésztelep életéről; Bori Erzsébet Varga Ágota Fekete lista/Cigány munkaszolgálatosok 1944-ben című új dokumentumfilmjéről.

Irodalom: Szepesi József és Rigó József versei.

Mindez az interneten is. Kattintson ránk: www.amarodrom.hu

„Mert ha ezt lenyomom nekik szóban,
anyám valahogy talán elviselné,
de száz, hogy apám beájulna”

Salinger Richárd: Apám beájulna
Egy mai tinédzserlány új értékrendet teremt.

Ulpius-ház, 2002
az Év Kiadója